

'Sommeren '85'

af François Ozon

- et undervisningsmateriale

- **Fag:** Fransk, mediefag, samfundsfag og psykologi
- **Niveau:** Folkeskolens 8., 9. og 10. klasser samt gymnasiet
- **Overordnede temaer:** (Homo)seksualitet, død, virkelighed og fortælling, *coming of age*, klasseforskelle
- **Forfatter:** Katrine Sommer Boysen

Kort om undervisningsmaterialet

'Sommeren '85' er en film, hvis temaer gør den egnet i forbindelse med undervisning i flere forskellige fag og i høj grad i tværfaglig henseende. De psykologiske aspekter af filmen hænger således sammen med de samfundsfaglige, mens de fransksproglige og mediefaglige vil kunne bruges til at binde tematikkerne sammen.

Derfor er undervisningsmaterialet udarbejdet, så tematikkerne fra de forskellige relevante fag smelter sammen, så man kan bruge filmen på tværs af faggrænser. Undervisningsmaterialets overskrifter knytter sig altså ikke så meget til fag som til et væsentligt tematisk eller æstetisk aspekt. Instruktøren François Ozon er ikke mindst kendt for sin meget genkendelige stil, hvor kamerabevægelser, klipning, underlægningsmusik og andre filmsproglige greb betyder enormt meget for forståelsen af handlingen.

Bag om 'Sommeren '85' – overvejelser inden filmen

Siden sit store internationale gennembrud med den kulørte musicalmordpastiche '8 kvinder' i 2002 har François Ozon markeret sig som en helt særligt stemme i fransk film. Han leger med genrekonventionerne og prikker drilsk til publikums forventninger om, hvordan en film skal både udspille sig og se ud. Derfor er en Ozon-film altid en kompleks størrelse, hvor mainstreamens ligefremhed ofte møder kunstfilmens raffinerede greb.

'Sommeren '85' er i høj grad en Ozon-film, og her dyrker instruktøren sin forkærlighed for besættende kærlighedshistorier, der balancerer på en delikat line mellem virkelighed og forestilling. Det kom også til udtryk – med væsensforskellige fortegn – i forjættende film 'Swimming Pool' (2003), 'Selv i de bedste hjem' (2012) og 'Dobbelt begær' (2017).

Derudover er det relevant, at 'Sommeren '85' er en filmatisering af Aidan Chambers roman 'Dance on My Grave' fra 1982. Ozon har fortalt i et interview, at han læste romanen i 1985 og allerede dengang besluttede sig for at lave den til en film, hvis han nogensinde skulle blive filminstruktør.

- Find artikler om og interviews med Ozon på nettet. Hvad kan I på forhånd finde ud af om instruktøren og hvordan kan det bruges i forhold til at forstå 'Sommeren '85'?
- Kig på plakaten og diskuter filmens titel. Hvilke associationer vækker de? Vend efterfølgende tilbage og tal om, om jeres forhåndsforventninger stemte overens med jeres oplevelser af filmen.

Handlingsreferat

'Sommeren '85' udspiller sig – ikke overraskende – i sommeren 1985 i den lille havneby Tréport på Normandiets vindblæste kyst. Her bor den 16-årige Alexis (Félix Lefebvre) sammen med sine arbejderklasseforældre. Alexis er usædvanligt optaget af døden og dyrker konstant sin morbide fascination af det fatale. Han er så pirret af spørgsmålet om døden, at han har vanskeligt ved at samle sig i livet og finde ud af, om han skal fortsætte sin skolegang og gå efter en akademisk fremtid, eller om han skal droppe ud og finde sig et arbejde og følge i forældrenes fodspor.

Men alt ændrer sig, da han møder den lidt ældre David (Benjamin Voisin), der som et drømmesyn kommer Alexis til undsætning, da han en dag kæntrer i bølgerne med sin vens lille båd. David trækker ham op af vandet og op på sin egen båd, der er døbt Calypso efter den havgudinde, der i den græske mytologi forelskede sig i Odysseus og holdt ham fanget på sin ø i syv år.

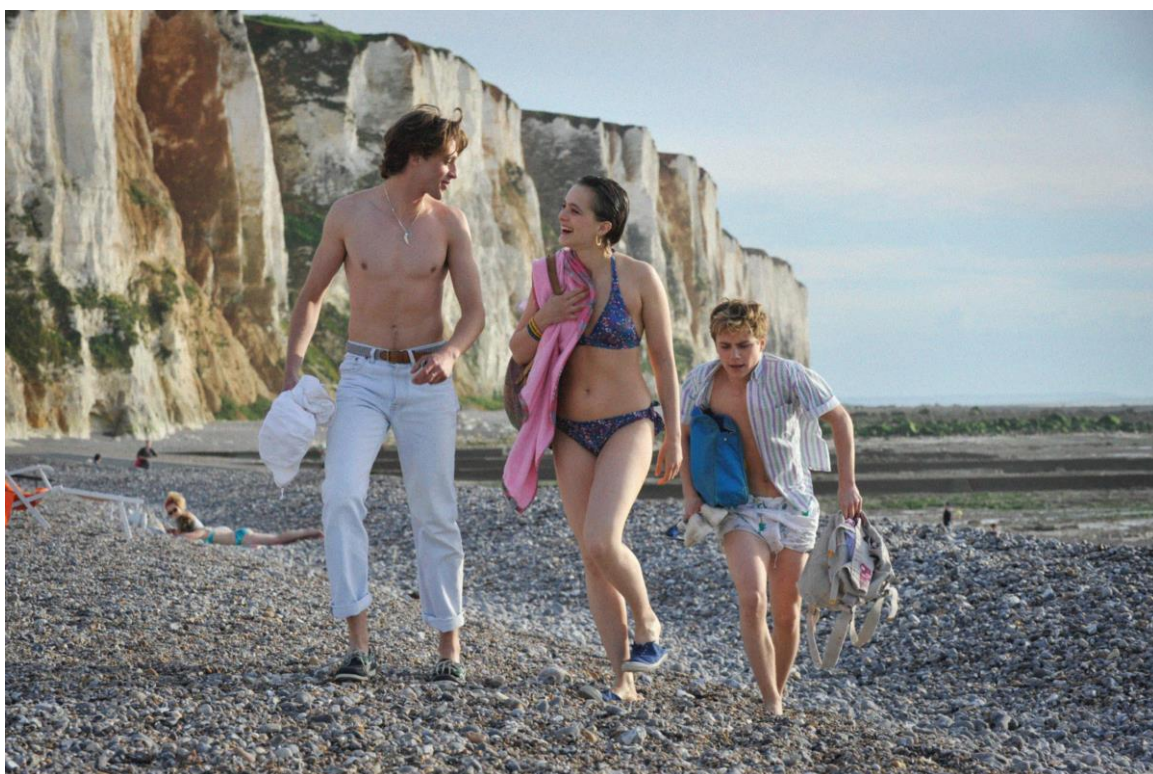
En lignende besættelse opstår mellem David og Alexis. Alexis er først tilbageholdende, da David inviterer ham med hjem, og hans ekstremt imødekommende mor insisterer på at bade ham nøgen, men han er alligevel draget af sit nye bekendtskab. Og David har ingen tid at spille. Livet er kort, som han siger, og vi ved han har ret, fordi Ozon lader den gryende forelskelse og forholdet mellem David og Alexis udspille sig i en flashback-struktur, som Alexis fortæller om i den nutidsforankrede rammefortælling. Her præsenterer han nemlig allerede indledningsvis David som historiens lig, og i en række interviewscener, hvor Alexis udspørges af en psykolog, finder vi trin for trin ud af, hvilken rolle han har spillet i Davids død.

Med David i sit liv er Alexis som forandret. David er fandenivoldsk, kender ingen grænser og vil det hele med det samme. Han skaffer Alexis sommerjob i sin afdøde fars fiskeributik, som han bestyrer

sammen med moderen, og hun er henrykt over at se de to drenge komme tættere og tættere på hinanden. Efterhånden dropper Alexis sine forbehold og overgiver sig fuldt og helt til begæret.

Ozon skildrer forelskelsen og den seksuelle drift mellem de to unge mænd med fuldkommen indlevelse. Hver eneste scene er ladet med ungdommens sitrende spænding og følelse af uovervindelighed. Det homoseksuelle aspekt er nærværende, men ikke definerende for deres kærlighedsrelation, som formidles helt nært og helt uden ironisk distance. Derfor slår det desto hårdere, da den søde britiske Kate (Phillippine Velge), der er på udveksling i Tréport, placerer sig som et farligt tredje hjul i deres ellers ugennemtrængelige tosomhed. Pludselig keder David sig i Alexis' selskab og afviser den kærlighed, han ellers har slubret i sig.

Alt er på spidsen, da David i dumdristig frustration sætter sig ud på sin motorcykel og kører i døden. Først her står det endelig klart, at den dødshungrende Alexis ikke har forårsaget Davids død (selvom Davids mor ellers anklager ham for det) men at hans forbrydelse ligger et andet sted. Alexis har nemlig måttet love David at danse på hans grav, og det løfte har han i sinde at overholde. Også selvom det involverer, at han sammen med Kate iklæder sig kjole og paryk for at blive smuglet ind i lighuset og se sin elskede for sidste gang og derefter forbryde sig mod alle regler og give sig hen til dansen på kirkegården.

- Lav en personkarakteristik af David og Alexis. Hvad kendetegner henholdsvis deres indre og ydre, og hvordan er forholdet mellem dem?
- Hvilken rolle spiller Davids excentriske mor i fortællingen? Hvorfor er hun så interesseret i at etablere et forhold mellem sin søn og Alexis? Hvordan står hun i kontrast til Alexis' forældre?
- Lav en oversigt over filmens forløb. Kronologien er jo brudt op, fordi historien fortælles i retrospektiv, men hvilken effekt giver det, at vi allerede fra filmens begyndelse får at vide, at David skal dø? Er der nogle særligt afgørende vendepunkter (*points of no return*) i handlingen?

- Hvad betyder de sociale classeskel for personerne i filmen? Alexis er mærket af sin arbejderklassebaggrund og forventer ikke at forældrene forstår hverken hans seksualitet eller hans behov for at skrive, mens jødiske David går mere let til tilværelsen. Kan man argumentere for, at disse forskelle ville være mindre tydelige i dag?
- I en af filmens vigtigste scener danser Alexis og David på et diskotek. Musikken buldrer i højttalerne, men pludselig placerer David sin walkman på Alexis' ører, så han og publikum kun kan høre Rod Stewarts 'I Am Sailing'. Hvordan skal vi forstå scenen, hvor de to unge mænd danser sammen med til tonerne af hver sin musik? Er der tale om nærhed eller distance? Samhørighed eller splittelse? Scenen er i øvrigt en intertekstuel reference til en tilsvarende dansescene i filmen 'Vi unge' fra 1980: <https://www.youtube.com/watch?v=4D4RfNa6QwM>
- Hvorfor er Alexis så optaget af døden?
- Filmanalytiske nedslag: Læg mærke til, hvordan kameraet bevæger sig og hvordan filmen er klippet sammen. Hvordan understøtter filmsproget fortællingen om Alexis og David?

Fortællingens magt

En af de væsentligste figurer i filmen er Alexis' lærer Monsieur Lefèvre, der opfordrer ham til at skrive sin historie ned, når han nu har så vanskeligt ved at tale om hændelserne. Men litteraturen omformer virkeligheden og giver den et skær af fiktion, og den gør det også for Alexis, der får vanskeligt ved at skelne sine egne følelser fra de følelser, han får skrevet frem i sin tekst.

Dette fokus på forholdet mellem virkeligheden og fiktionen giver 'Sommeren '85' et skær af noget eventyrligt. De smukke billeder (filmene er skudt på Super16-film og ikke digitalt for at give den helt rigtige fornemmelse af 80'er-film) er næsten overnaturligt smukke, og scenen, hvor David ud af det blå midt på havet kommer Alexis til undsætning, giver heller ikke nødvendigvis mening i et realistisk perspektiv, men føles som, ja, en scene fra en film.

Mod slutningen af filmen finder Alexis ud af, at David også er blevet undervist af Monsieur Lefèvre, som ligesom Alexis blev forført Davids smittende charme.

- Der er ikke et entydigt svar på det, men tal om, hvad det gør for vores opfattelse af filmen og af Alexis' troværdighed, at han fortæller sin historie i flashback. Kan vi stole på det, han fortæller?

Billedsprog og ledemotiver

'Sommeren '85' er en meget symbolladet film, og der er mange ledemotiver – både visuelt og lydligt – der går igen gang på gang på en måde, så man er nødt til at fæstne en fortolkningsmæssig betydning til det. Det drejer sig eksempelvis om:

- De mange spejle, som filmen er fyldt med
- Havet
- Bådene
- Det 80'er-poppede soundtrack

Læg mærke til symbolerne/ledetrådene og beskriv og analyser jer frem til, hvilken rolle de spiller. Er der flere ting, der går igen end de allerede nævnte?

Genreforhold

Når man analyserer en film, er det altid interessant at kigge på dens genre, fordi genre er et klassificeringsværktøj, der gør det nemmere at finde ud af, ud fra hvilke parametre, man skal bedømme en film. Men når vi bevæger os uden for mainstreamgenrekasserne, kan det være vanskeligt at bestemme præcis hvilken genre en film forholder sig til. Og når man har at gøre med en instruktør som Ozon, der elsker at udforske og udfordre de etablerede konventioner for genrer, så har vi med en genrehybrid at gøre. Man kunne med lethed argumentere for at der er spor af alle nedenstående genrer i 'Sommeren '85':

Romance

'Sommeren '85' er mest åbenlyst en kærlighedshistorie, hvor to unge mennesker forelsker sig stormende i hinanden. Men Ozon er ikke interesseret i romancens idyl og romantiske ro, for der lurer hele tiden en intens spænding under fortællingen om forholdet mellem Alexis og David.

Kriminalfilm

'Sommeren '85' trækker på kriminalfilmens koder med sin etablering af en forbrydelse i filmens begyndelse. Ved at lade Alexis blive interviewet af myndighedspersoner og ved at lade os vide, at David dør, skaber Ozon en følelse af *suspense* i sin fortælling. Gåden følger os filmen igennem, indtil vi mod slutningen finder ud af, hvad der egentlig er sket.

Coming of age

Dannelseshistorie siger vi på dansk, men på engelsk kaldes genren, hvor man bevæger sig fra ungdommens uskyld til voksenlivets barske indsigt *coming of age*. Og 'Sommeren '85' er i høj grad også en klassisk *coming of age*-film om en ung mand, der befinder sig et skæbnesvangert sted i livet og skal beslutte, hvad han vil med sit liv.

- Diskuter selv genreforholdene i 'Sommeren '85'. Er der en genre, I synes, er mest fremtrædende? Og hvordan virker sammensætningen af de tre egentlig temmelig forskellige genrer?